

ἀμόνοιαστος ἐπίθ. κοιν. ἀμόνοιαστους βόρ. ιδιῶμ. ἀμόνοιαστε Τσακων. ἀμόνοιαγος πολλαχ. ἀμόνοιαγους Στερελλ. (Αἰτωλ.) κ. ἄ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *μονοιαστὸς <μονοιάζω.

Ὁ μὴ ὁμονοῶν μετ' ἄλλου, φιλόνικος, ἀσυμβίβαστος ἐνθ' ἄν.: *Ἀνθρώποι ἀμόνοιαστοι. Παιδιὰ ἀμόνοιαστα, ποτέ τους δὲ μονοιάζουν, ὅλο τρώγονται! σύνηθ. Ἀντίθ. μονοιασμένος (ιδ. μονοιάζω).

ἀμονοκούτσουρο τό, Κεφαλλ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τῶν οὖσ. ἀμόνι καὶ κούτσουρο.

Τὸ ξύλον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζεται ὁ ἄκμων, τὸ ἀκμόθετον.

ἀμόν-τε ἐπίρρ. Ἀθῆν. Ζάκ. Κέρκ. (Ἀργυράδ. κ. ἄ.) Κεφαλλ. Κρήτ. Λέσβ. Νάξ. (Γαλανᾶδ. Γλυνᾶδ. κ. ἄ.) Πάρ. Πελοπν. (Μάν.) Σῦρ. Χίος ἀμόν-τι Ἰμβρ. Λυκ. (Λιβύσσ.) κ. ἄ. ἀμόν-τες Κρήτ. ἀμόν-τως Πελοπν. (Κορινθ.)

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *a monte*. Πβ. GMeyer Neugr. Stud. 4,10. Τὸ ἀμόν-τως κατὰ τὸ ἐπίρρ. ἀδίκως κττ.

Μάτην, ἀνωφελῶς, συνήθως μετὰ τοῦ ρ. πηγαίνω ἢ πάω ἐνθ' ἄν.: *Ὅλες μας οἱ ἐλπίδες πήγανε ἀμόν-τε Κέρκ. Ἐπῆς ἀμόν-τε Μάν. Πήγανε τὰ χρήματά του ἀμόν-τε Γαλανᾶδ. Ἐοδιάζει ἀμόν-τες Κρήτ. Νὰ πάη ἀμόν-τε τόσος κόσμος! Νάξ. Πρόσεξε μὴν τὸ κἀνης, γιατί πὰς ἀμόν-τως (χάνεσαι, καταστρέφεσαι) Κορινθ. || Φρ. Πάμε ἀμόν-τε (λέγεται ἐν τῷ χαρτοπαιγνίῳ, ὅταν οἱ παῖχται ἀπορρίπτοντες τὰ διανεμηθέντα φύλλα ἀπαιτοῦν νέαν κατανομήν) πολλαχ. Ἡ λ. ὑπὸ τὸν τύπ. Ἀμόν-τες καὶ ἐπών. Κεφαλλ.

ἀμόνωτος ἐπίθ. Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *μονωτὸς <μονώνω.

Ὁ μὴ ἀπομονωθείς, ὁ μὴ ἀπλοποιηθείς, ἐπὶ πράγματος διπλοῦ τὴν σύστασιν: Ἀμόνωτον ἐν' τὸ πουμπάκ' (ἢ βαμβακίνη κλωστή).

ἄμορα ἐπίρρ. Πελοπν. (Γελίν.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄμορος (II).

Ἐκ κακῇ καταστάσει, κακῶς: Καλὰ θὰ περνάσουν, ἄμορα θὰ περνάσουν, δὲν ξέρω! Συνών. ἄσκημα, κακὰ.

Ἀμοργιναῖκος ἐπίθ. ἀμάρτ. Ἀμοργιναῖκος Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ἐθνικοῦ ὄν. Ἀμοργιναῖος. Διὰ τὸν τύπ. Ἀμοργιναῖκος πβ. μεσν. Ρωμαῖκος παρὰ τὸ Ρωμαίικος.

Ὁ ἐκ τῆς Ἀμοργοῦ ἔχων τὴν προέλευσιν: Ράμμα Ἀμοργιναῖκο. Ἀμοργιναῖκος δάκος (σχέδιον κεντήματος).

ἀμορζιάζομαι (I) ἀμάρτ. ἀμορζιάζομαι Εὐβ. (Ὁξύλιθ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄμορος (I).

Ἐξαφανίζομαι, γίνομαι ἄφαντος ἀπροσδοκῆτως.

ἀμορζιάζομαι (II) Πελοπν. (Γορτυν. Καλάβρυτ. Κλουτσίνοχ. κ. ἄ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄμορος (II). Διὰ τὸν σχηματισμὸν πβ. τεμπέλης-τεμπελιάζω κττ.

Δεικνύω ἀμέλειαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν πράξεώς τινος, ὀλιγωρῶ, ὀκνῶ ἐνθ' ἄν.: Ἀμορζιάστηκα καὶ δὲ σοῦ ἔγραφα Πελοπν. Ἀμορζιάστηκα σήμερα τῶαὶ δὲν πῆγα'ς τὴ δουλειά μου Κλουτσίνοχ. Συνών. ἀμελεύω, ἀμελῶ, τεμπελεύω, τεμπελιάζω.

ἀμορίλα ἡ, Πελοπν. (Ἀρκαδ. Γορτυν. Δημητσάν. Καλάβρυτ. Κορινθ. Λακων. Μάν. κ. ἄ.)

Ἴσως ἐκ τοῦ Ἰταλ. *mora* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ίλα.

1) Ὀκνηρία, ραθυμία, φυγοπονία Πελοπν. (Καλάβρυτ. Κορινθ. Λακων.) Συνών. ἀμελάγρᾳ, ἀμέλεια, ἀμελησία, ἀμελιά, ἀμελιό, τεμπελιά. 2) Ἀναξιότης, ἀνικανότης Πελοπν. (Κορινθ. Μάν. κ. ἄ.) 3) Δυστυχία, κακοτυχία Πελοπν. (Ἀρκαδ. Γορτυν. κ. ἄ.)

ἀμορόζα ἡ, μορόζα DCHesseling Mots marit. 23 ἀμορόζα σύνηθ. ἀμορόζα Κάρπ.

Ἐκ τοῦ Ἑνετ. *borose*. Πβ. DCHesseling ἐνθ' ἄν. 14. Διὰ τὴν τροπὴν τοῦ *b* εἰς *μ* πβ. τὰ τοπων. *Bonifacio*-Μονοφάτσι, *Bucovina*-Μουκοβίνα καὶ τὰ ἐπών. *Μπενάρδος* (= *Bernardo*)-Μενάρδος, *Μπενῆς* (= *Benno*=Βενέδικτος) καὶ *Ζέλης*-Μπεν-νηζέλος-Μεντζέλος κτλ. Πβ. ΑΧατζῆν ἐν Ν. Ἑλληνισμῶν. 19 (1925) 325. Τὸ ου τοῦ τύπ. ἀμοουρόζα διὰ τὸ μ. Πβ. μορέα-μουρεᾶ κττ.

Περίδεσμον τῶν ἱστίων, ἀκροδέα: Φρ. Δένω-περνώ-πιάνω τὴν ἀμορόζα.

ἀμορολόγητος ἐπίθ. Πελοπν. (Λακων.) ἀμορολόγητος Πελοπν. (Λακων.)

Πιθανῶς ἐκ συμφύρ. τῶν ἐπιθ. ἄμορος (I) καὶ ἀμολόγητος.

Ὁ αἰφνιδίως ἔξαφανιζόμενος, ὁ γινόμενος ἄφαντος: Αὐτὸς ἐχάθη ἀμορολόγητος. Τὸ πρᾶμα ἐκεῖνο πάει ἀμορολόγητο. Συνών. ἀμολόγητος Α 4, ἄμορος (I) 1, ἄφαντος.

ἄμορος ἐπίθ. (I) Βιθυν. Κύθηρ. Πελοπν. (Γορτυν. Λακων. Ὀλυμπ. Σαραντάπ. κ. ἄ.) ἄμορος Εὐβ. (Αὐλωνάρ. Κονίστρ. Κύμ. Ὁξύλιθ.) Ἡπ. Θεσσ. κ. ἄ. ἄμορους Εὐβ. (Στρόπον.) Ἰμβρ. Σάμ. Σκίαθ. Σκόπ. Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀμφ. Καλοσκοπ.) κ. ἄ.

Ἀγνώστου ἐτύμου. Ὁ ΣΨάλης ἐν Ἀθηνᾶ 28 (1916) Λεξικογρ. Ἀρχ. 55 κέξ. παράγει ἀπὸ τοῦ ἐπιθ. ἄμοιρος.

1) Ἀφανής, ἄφαντος ἐνθ' ἄν.: Ἐγενεν ἄμορος Κύθηρ. Γῖν'κι ἄμορους οὐ γέροντας ἀπουκεῖ Αἰτωλ. Ἀμορα γίν'καν τὰ παιδιὰ Βιθυν. Ἀκόμ' δὲ μ' εἶδι, ἄμορους γῖν'κι ἀπὸν βρουσιὰ μ' Σκόπ. Ἀμα φάμι, ἄμορα γένοναί κι τὰ δγὸ τὰ πιδιὰ αὐτόθ. Θὰ πάρον τὰ μάτια μ' κι θὰ γίνου ἄμορους (φράσις ἀνθρώπου εὗρισκομένου ἐν ἀπογνώσει) Σάμ. Ἀμορος νὰ γένης! (ἀρά) Γορτυν. κ. ἄ. Ἀμορος ἀέ! Ὀλυμπ. || Φρ. Χάθ'κι ἄμορους (ἔγενεν ἄφαντος) Στρόπον. Θὰ δού γάνου ἄμορου (θὰ τὸν ἀναγκάσω νὰ τραπῇ εἰς φυγὴν) Ἰμβρ. Πβ. ἄρατος. Συνών. ἀμολόγητος Α 4, ἀμορολόγητος, ἄφαντος. 2) Τὸ οὐδ. ὡς οὖσ., ὁ μῦς Κύθηρ. Συνών. ἀμελέτητο (ιδ. ἀμελέτητος 1ς), κουφὸ (ιδ. κουφός), μιὰρὸ (ιδ. μιὰρός).

ἄμορος ἐπίθ. (II) Αἰγίν. Πελοπν. (Ἀνδρίτσ. Ἀρκαδ. Γελίν. Γεωργ. Δημητσάν. Καλάβρυτ. Λάστ. Μάν. Οἶν. Σαραντάπ. Σουδεν. Συγκὰ Κορινθ. Τρίκκ. Τρίπ. Φεν. κ. ἄ.)

ἄμορε Τσακων. ἄμορος Πελοπν. (*Αργ.) ἄμορος *Ηπ. ἄμορος *Ηπ. Θηλ. ἄμοροῦ Πελοπν. (Λακων. Μάν.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀμορίλα κατὰ τὸ ἀντίστροφον σχῆμα ἀμορίλα-ἄμωρος, δι' ἃ ἰδ. μωρίλα, μωρός. (Κατὰ ΣΨάλτην ἐν Ἀθηνῶν 28 (1916) Λεξικογρ. Ἀρχ. 53 κέξ. ἐκ τοῦ ἐπιθ. μωρός). Διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ι ἐν τῷ τύπ. ἄμορος ἰδ. ἀμάραντος.

1) Ὁκνηρός, ράθυμος, φηγόπωνος Πελοπν. (*Αργ. Καλάβρυτ. Λακων. Μάν. Σουδεν. Τρίτ. κ. ἄ.): Ἄσμ.

Κ' ἐγὼ καθούλα κι ἄμοροῦ | καὶ κάθουμαι 'ς τὸ μαγαζὶ καὶ πίνω τὸ γλυκὸ κρασί | καὶ κάνω χρόνον καὶ παιδὶ μοιρολ. καθούλα=ἀμελής) Μάν. Συνών. ἄβραστος Β 1, ἀκαμάτης 1, ἀμελής, ἀμελητής 2, ἄμελος 1, ἄψητος, τεμπέλης, ὠμός. 2) Ἀνίκανος, ἀνεπιτήδειος, ἀνάξιος, Πελοπν. (Δημητσάν. Καλάβρυτ. Λάστ. Μάν. Οἶν. κ. ἄ.) Τσακων.: Εἶν' ἕνας ἄμορος Μάν. Ἄμορος ἄνθρωπος, τί περιμένεις; Δημητσάν. || Ἄσμ.

Ἐγὼ χωράφι σῶδωκα νὰ σπείρης, νὰ θερίσης, σὰν ἔχης βόδια ἄμορα, ἢ ἀλέτρια καλαμένα!

(ἐνν. τί πταίω ἐγώ;) Λάστ. 3) Κακὸς καθ' ὅλου Αἰγίν. Πελοπν. (*Ανδρίτσ. Γελίν. Γεωργ. Δημητσάν. Σαραντάπ. Συκεὰ Κορινθ. κ. ἄ.): Ἐχεις ἄμορο ζακόνι (ζακόνι=ἔξις) Ἀνδρίτσ. Ἄμορο χονί (ἔξις) Δημητσάν. Ἀμορη ἢ φωνή σου Ἀνδρίτσ. Ἐγὼ ἔχω ἄμορο χνότο (ἐκπνοήν) Γελίν. Τὰ λίγα σπίτια εἶναι ἄμορο χωριὸ Συκεὰ Κορινθ. Τὸ σπίτι μὲ διχωτὰ ἤλιο εἶναι ἄμορο (μὲ διχωτὰ ἤλιο=ἄνευ ἡλίου) Σαραντάπ. Ἀμορη κλήρα! (κακὸς κληρονόμος, κακὸν παιδίον!) Αἰγίν.

β) Ἐλαττωματικός, ἀτροφικός, κακῆς ποιότητος Πελοπν. (Σουδεν. Τρίκκ. Φεν. κ. ἄ.): Γέννημα-παιδὶ-πρᾶμα ἄμορο Σουδεν. Τὰ δικά μου ἢ ἀργὰ εἶναι ἄμορώτερα ἢ τὰ δικά σου Τρίκκ. Ἄμορο μοῦ πεσε λιγούλλι τὸ χωράφι (ἄμορο=ἄγονον) Φεν. 4) Ἀτυχής *Ηπ. Πελοπν. (*Αρχαδ. Λάστ. κ. ἄ.): Σῦρε νὰ εἰπῇς τῆς μάνας σου τῆς ἄμουρης *Ηπ. || Γνωμ. Ὅσον ἄμορο τὸν τόπο τὸ Μάι μῆνα χιόνιζε Πελοπν. Συνών. ἄκληρος 2, ἄμοιρος 1 β, ἄτυχος, κακόμοιρος, κακορρίζικος, κακότυχος. 5) Δυσοίωτος Πελοπν. (*Αρχαδ.): Ἄσμ.

Τι ἤρθαν οἱ πόστες ἄμορες καὶ τὰ φερμάνια μαῦρα (τι=διότι).

ἀμόρτσεντος ἐπίθ. Πόντ. (Χαλδ.) ἀμούρτσεντος Πόντ. (Κερασ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *μορτσεντός <μορτσενύω, παρ' ὃ καὶ μουρτσενύω.

Ἐπὶ ἀγελάδος, εἰς ἣν δὲν ὑπεβλήθη μόσχος ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἵνα κατέλθῃ τὸ γάλα εἰς τὰς θηλάς ἐνθ' ἄν.: Χιτῆνον ἀμούρτσεντον Κερασ.

-αμός κατάλ. παραγωγικὴ κοιν.

Ἡ κατάλ. αὕτη ἀπεσπᾶσθη ἀπὸ τὰ εἰς -αμός (ἀρχ. -αγμός) λήγοντα ὀνόματα ἐκ ρημάτων παράγωγα, τῶν ὁποίων δηλοῦν τὴν ἀφηρημένην ἔννοιαν, οἷον: ἀναστενάζω (ἀναστεναγμός)-ἀναστεναμός, ἀρπάζω (ἀρπαγμός)-ἀρπαμός, μαλάσσω (μαλαγμός)-μαλαμός, τινάσσω (τιναγμός)-τιναμός κττ. Πβ. NDossios Beitr. neugr. Wortbild. 19 κέξ. GHatzidakis Einleit. 179 κέξ. ἈνθΠαπαδοπ. Γραμμ. βορ. ιδιωμ. 111 κέξ. καὶ KDieterich ἐν Balkan - Archiv 4 (1928) 125.

Χρησιμεύει πρὸς σχηματισμὸν ἐκ ρημάτων ὀνομάτων δηλούντων ἀφηρημένην ἔννοιαν ἢ πάθος, οἷον: ἀποστένω -ἀποσταμός, βουβαίνω -βουβαμός, κουζουλαίνω -κουζουλαμός,

κουφαίνω -κουφамός, λωλαίνω -λωλαμός, ξεραίνω -ξεραμός, πικραίνω -πικραμός, σιχαίνομαι -σιχαμός κττ.

ἀμούδιαστος ἐπίθ. ἀμώδαστος Πόντ. (Τραπ.) ἀμούδιαστος σύνηθ. ἀμούδιαγος Πελοπν. (Κορινθ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *μουδιαστός <μουδιάζω. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

Ὁ μὴ αἰσθανθεὶς αἰμωδίασιν, ὃ μὴ αἰμωδιάσας ἐνθ' ἄν.: Δόντια -πόδια ἀμούδιαστα σύνηθ. Συνών. ἀμάρωτος 2.

*ἀμούκρωτος ἐπίθ. ἀμούκρουντε Τσακων.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *μουκρωτός <*μουκρώνω.

Ὁ μὴ ὑποστάς ἐκθλιψιν τοῦ χυμοῦ, ἀνέκθλιπτος, ἐπὶ ὀπωρῶν: Τὸ ἔμισον λειμόνι ἐν ἀμούκρουντε (ἔμισον=ἡμισυ). Συνών. ἄστειρος.

ἄμουλα ἢ, Βιθυν. (Κατιρ.) Ἴων. (Κρήν.) Χίος (Νένητ. κ. ἄ.)

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *amola*, ὃ ἐκ τοῦ Λατιν. *amula*, τοῦτο δὲ ἐκ τοῦ Ἑλλήν. ἀρχ. ἄμη. Πβ. GMeyer Neugr. Stud. 3,10. Ἡ λ. καὶ παρὰ Πορτ.

Φιάλη ἐλαίου, ὄξους, οἶνου κττ. ἐνθ' ἄν.: Ἀμουλες γιομάτες λάδι Κατιρ. || Ἄσμ.

Λάμπουν τὰ δυό σου μάγουλα | σὰν τὸ κρασί 'ς τὴν ἄμουλα Κρήν. Συνών. μπουκάλι.

ἀμουλάκι τό, ἀμολ-λάτσι Χίος(Πυργ.) ἀμουλάκι Ἴων. (Κρήν.) Χίος

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἄμουλα διὰ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -άκι. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

Μικρὰ φιάλη ἐνθ' ἄν.: Μοῦ ὅσπασε τὸ ἀμουλάκι καὶ δὲν ἔχω ποῦ νὰ βάλῃ τὸ ροδόσταμο Χίος Φέρε τὸ ἀμουλάκι νὰ πιῶμε λίγο κρασί Κρήν. Γέμισε τὸ ἀμουλάκι νερὸ αὐτόθι. Συνών. ἀμουλίτσα, μπουκαλάκι.

ἀμουλίτσα ἢ, Ἴων. (Κρήν.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄμουλα καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ίτσα.

Ἀμουλάκι, ὃ ἰδ.: Ἡβᾶλα λίγο ρακὶ μέσα 'ς τὴν ἀμουλίτσα γὰ νὰ πιῶ.

ἀμουνούχιστος ἐπίθ. σύνηθ. ἀμνούδιστος Κύπρ. ἀμνούχιστους βόρ. ιδιώμ. ἀμουνούχιγος πολλαχ. ἀμουνούχ'γους Στερελλ. (Αἰτωλ.) ἀμουνόχ'γους Στερελλ. (Αἰτωλ.) ἀμουνόχιστος Εὐβ. (Αὐλωνάρι. Κονίστρι. κ. ἄ.) Σύμ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *μουνουχιστός <μουνουχίζω. Ἡ λ. καὶ παρὰ Λάνδφ Γεωπ. 75.

Ὁ μὴ εὐνουχισθεὶς, ἔνορχις, κήλων, ἐπὶ ζώων ἐνθ' ἄν.: Ἀμουνούχιγο ἄλογο-γουρούνι σύνηθ. Ἀμουνόχ'γου βόιδ' -γ'ρούθ' Αἰτωλ. Τραῖ ἀμουνούχιγο Πελοπν. (Μαζαίικ.) Συνών. ἀδάγκαστος 2.

ἀμουντζούρωτος ἐπίθ. σύνηθ. ἀμουντζούρωτος σύνηθ. ἀμουντζούρουτους βόρ. ιδιώμ. ἀμουντζούρουτους βόρ. ιδιώμ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *μουντζουρωτός <μουντζουρώνω.

1) Ὁ ἄνευ κηλίδων, καθαρὸς κοιν. 2) Μεταφ. ἐνάρετος, ἔντιμος Ἀνδρ. Ζάκ.

